

MARKTINFORMATIE VOOR DE AGRO-SECTOR: DATABANK VOEDSEL EN BLOEMEN

N. Sickenga¹

Wat vang ik voor de melk, wat doen de varkens deze week, wat noteren hooi, stro, (poot)aardappelen, sla, Gerbera's of eieren. Het zijn vragen die zeer velen dagelijks bezighouden. In binnen- en buitenland. En in de Agro-sector de primaire producenten - de boeren - niet alleen. Ook collationeurs, be- en verwerkers, groothandel binnenland en exporteurs en tenslotte detailhandel en geïnteresseerde consumenten. Om van politici, beleidsmakers en vertegenwoordigers van de media maar niet te reppen. Marktinformatie in de agro-sector is daarmee een geïntegreerde bezigheid op een breed terrein voor evenzeer gespreide doelgroepen. Een databank is daarvoor een geknipt medium: snel te raadplegen (als je de weg weet), actueel (mits updates plaatsvindt zodra - en op de plek waar - het 'nieuws' is ontstaan) en periodiek wijzigende gegevens. De databank voedsel en bloemen (veb) is die richting opgegaan en is ook daarin blijvend in ontwikkeling.

Met de huidige verschijningsvorm van de databank ligt de aanvankelijke opzet (augustus 1980) ver achter ons. Aanvankelijk gericht op een breed gebruikerspotentieel in de consumentensfeer, overeenkomstig de uitgangspunten van de PTT-viditelproef, is de bank gegroeid naar een bedrijfsinformatiesysteem. Overigens is de ontwikkeling verlopen overeenkomstig het feitelijke uitgangspunt van de initiatiefnemers: de produktschappen, het Landbouwschap en aanverwante instellingen. Dit uitgangspunt was ervaring opdoen met deze toen nieuwe vorm van communicatie tussen informatievragers en informatieverstrekkers ofwel bedrijfsleven en (publiekrechtelijke) bedrijfsorganisaties.

Daarbij is de overvloed aan informatie - die noopt tot het naar individuele behoefte afstemmen van het informatiepakket waarvan men wil kennisnemen - de motor tot straffe structurering uitgaande van de gebruiker. Journalistieke ervaring in de papieren-mediawereld samen met de structurele opbouw van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties en analyse van de verschillende aandachtsvelden (produktgroepen) leveren de ingrediënten waaruit de opbouw van de databank groeit. Met nadrukkelijk de nodige ervaring.

Bewust is er daarbij indertijd voor gekozen om in de 'rijdende PTT-viditel-trein' te stappen om langs die weg ervaring op te doen en verschoond te blijven van kapitaal- en mankrachtverslindende voorzieningen.

Dit om een databank draaiende te krijgen en te houden ten behoeve van een in potentie zeer omvangrijke doelgroep. Een besluit dat, nog altijd, in de portemonnee scheelt van gebruikers en zeker ook toekomstige gebruikers. Gebruikers die, vanwege de af te geven danwel op te vragen hoeveelheid data, bescheiden van omvang blijven. En daarom via de 'gewone' telefoonlijn communiceren.

Dat de databank voedsel en bloemen zelf eind 1986 een eigen invoercentrum in gebruik nam is een ontwikkeling in een groeifase. Dit ter beveiliging en bediening van de 'grootverbruikers': de viditel-computers en de NOS-Teletekstcomputer en mogelijke andere toekomstige grootverbruikers al dan niet tegen kostprijs van daarvoor te treffen voorzieningen en 'exploitatiekosten'.

De basisopbouw

De databank voedsel en bloemen beoogt de hele agro-sector te bedienen. De basisopbouw ervan vertaalt zich in 'een blok' met informatie over de individuele informatie-leveranciers (*24014#) en hun sectoren en de blokinformatie per sector: akkerbouw (*2402#), groenten en fruit (*2403#), siergewassen (*2404#), vee- en vlees (*2405#), zuivel (*2406#) en pluimvee en eieren (*2407#), zie figuur 1. De verantwoordelijkheid voor de invulling van de verschillende sector-informatieprogramma's berust bij de hoofdinformatieleveranciers: de leden van de Commissie Voedsel en Bloemen. Deze commissie, ingesteld in 1980, draagt het gemeenschappelijke project met een gemiddeld jaarbudget van rond f 50.000. Direct bij de opzet benoemde de commissie een hoofdredacteur, thans bijgestaan door een plaatsvervanger met, per informatieleverancier, een redactionele contactpersoon. Voor beeldopbouw, kleurgebruik en dergelijke gelden straffe gemeenschappelijke regels.

De naar basisstructuur gelijkgericht opgebouwde informatie per leverancier biedt ruimte om ook langs dit kanaal (eerder) nieuws over de eigen sector naar buiten te brengen. Centraal wordt deze informatie gebundeld op een gemeenschappelijke nieuwspagina (*24091#).

1) De auteur is hoofd voorlichting van het produktschap voor vee en vlees in Rijswijk en hoofdredacteur van de databank voedsel en bloemen; de redactie is bereikbaar onder telefaxnummer 070 - 95 44 65.

240	Voedsel en bloemen welkom
24016	Inhoud
24014	Overzicht informatieleveranciers
	Bedrijfsinformatie per sector
2402	Akkerbouw
24022	Aardappelen
24023	Granen
24025	Zaden
24026	Peulvruchten
24028	Veevoeder
2403	Groenten en fruit
2404	Siergewassen
2405	Vee en vlees
24051	Runderen
24052	Kalveren
24053	Varkens
24054	Schapen
2406	Zuivel
2407	Pluimvee en eieren
24091	Algemeen nieuwsoverzicht

Figuur 1. Basisopbouw informatie in Voedsel en Bloemen.

Doorbraak

Een doorbraak in het bereik van de databank kwam tot stand toen een samenwerkingsovereenkomst met NOS-Teletekst effectief werd (januari 1987). Sedert ruim een jaar wordt deze landbouwrubriek nu vermeld op de eerste pagina van Teletekst (pagina 100). De rubriek startte allereerst met prijsinformatie, voornamelijk vanuit Nederland, maar ook uit EG-bron (gemiddelde prijzen voor runderen, kalveren, varkens en schapen in de lidstaten enz.) en uitvoeroverzichten.

In de landbouwrubriek van NOS-Teletekst (pagina 800-reeks) is de informatie ondergebracht in de rubrieken: veehouderij 1 (runderen 810; 12 roulerende pagina's), veehouderij 2 (varkens 811; 7 pagina's), veehouderij 3 (schapen, geiten en paarden 812; 10 pagina's), pluimvee en eieren (813; 7 pagina's), akkerbouw 1 (granen, zaden, peulvruchten, veevoer 814; 7 pagina's), akkerbouw 2 (aardappelen en uien 815; 8 pagina's), groenten en fruit (816; 7 pagina's) en momenteel marktinformatie uien (817; 7 pagina's). In de loop van 1987 werd daarbij een zuivelrubriek geopend (818; 5 pagina's), terwijl per april 1988 een landbouwnieuws-rubriek (819; 3 pagina's) in gebruik werd genomen.

De verantwoordelijkheid voor de informatie in deze rubriek van NOS-Teletekst werd, bij overeenkomst, gelegd bij de redactie van VEB die daarin coördinerend optreedt. De verschillende informatieleveranciers, die op iedere pagina met een afkorting van hun naam vermeld staan, blijven eindverantwoordelijk voor de inhoud van het gebodene. Evenzo wordt op iedere pagina van de rubriek in teletekst als bron de databank voedsel en bloemen aangemerkt. Het updaten van de informatie gebeurt - vanzelfsprekend -

gedecentraliseerd. Het doorgeleiden van in de invoercomputer gewijzigde informatie naar viditel vindt direct daarna via bulk update plaats. De teletekst-computer wordt daarvoor automatisch meerdere malen per werkdag met bulk update benaderd.

Vee- en vleesdata	999984e	0c
OVERZICHT		
RUBRIEK		
	LANDBOUW	
	ACTUELE BEDRIJFSINFORMATIE;	
veehouderij:		prijzen
810 runderen, kalveren		productie
811 varkens		uitvoer
812 schapen, geiten, paarden		
813 pluimvee, eieren		
akkerbouw:		
814 granen, zaden, peulvruchten, veevoer		
815 aardappelen, uien		
tuinbouw:		
816 groenten en fruit		
817 marktinformatie uien		
818 zuivel		
819 landbouwnieuws	Overzicht	
830 waarschuwing	REGIO, zie 850	

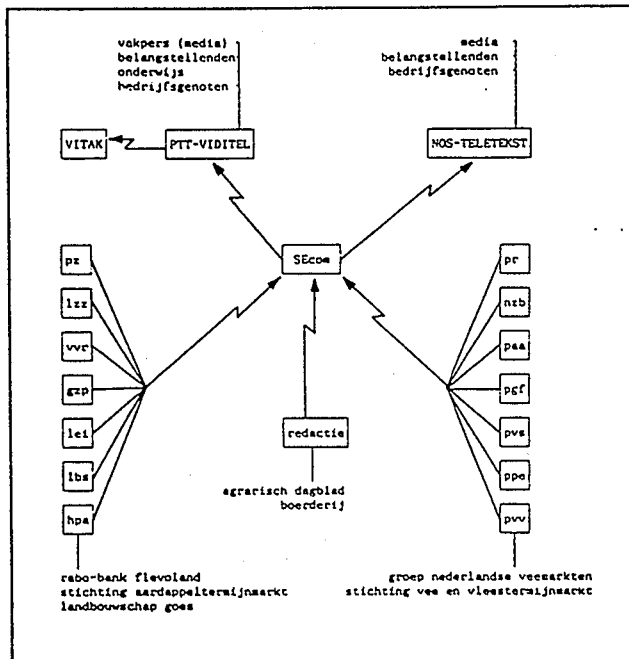
Figuur 2. Schermopbouw hoofdmenu NOS-Teletekst.

In speciale gevallen, zoals onder andere ten behoeve van de nieuwsdienst, wordt de computer handmatig opgedragen de gewenste pagina's over te seinen. Het wachten op het verschijnen van de informatie op het tv-scherm is dan een kwestie van luttele seconden. In totaal zijn dagelijks 73 pagina's in de uitzending, behoudens gedurende het weekeinde. Sedert november 1988 is ook tijdens zon- en feestdagen de nieuwsrubriek operationeel. In noodgevallen kan ook van huis uit de nieuwsrubriek bediend worden.

Bleek de informatieverstrekking via viditel met name bij de vakpersmedia al populair, een kijkersonderzoek, najaar 1987, naar het bereik van de landbouwrubriek op Teletekst, gaf een onverwachte hoge bekendheid te zien. Eenzelfde onderzoek, najaar 1988, wijst uit dat de rubriek bij een steekproef onder 3.000 boeren en tuinders een bekendheid geniet van 42%, terwijl 34% over een televisietoestel met teletekstontvangst beschikt. Duidelijk komt uit het onderzoek het selectief kijken naar de 'eigen' bedrijfsinformatie naar voren, met uitstapjes naar aanpalende bedrijfsactiviteiten. De landbouwnieuwsrubriek oogst daarbij een kijkdichtheid van 74% onder de gebruikers van de landbouwrubriek, waarvan 18% dagelijks tot meerdere keren per dag kijkt en bijna 38% tenminste meerdere keren per week.

Kijkcijfers

Met de intrede van videotex-toepassingen woekerde de 'de magie van de kijkcijfers' in medialand verder. Een belangrijke verworvenheid daarbij is dat nuchtere computertellingen 'niet liegen'. Langs die weg is analyse van de werkelijke belangstelling van de gebruiker (bij voldoende aantal) meer dan ooit mogelijk. Maar de ontwikkeling gaat verder. Informatiemedia - en niet alleen krant, radio en televisie, maar ook an-

Figuur 3. Schematische weergave van de informatievoorziening

dere managements-databanken (al dan niet van agrarische takorganisaties) die voor hun doelgroep een deel van de (gratis) in viditel beschikbare informatie aftappen, maken de 'kijkcijfers' weer discutabel.

Tot redelijk diep in de Bondsrepubliek en bij onze Zuidburen blijkt de landbouwrubriek van Teletekst een bekeken gast. Wat ook reacties oplevert wanneer er eens iets fout gaat. Inmiddels staakte het Landbouwschap de prijsinformatie via de vroege ochtendradio. De landbouwrubriek van Teletekst nam die functie over, de hele dag lang.

Daarmee is het gebruikersgemak gediend, maar wordt ook in de beslotenheid van de huiskamer mogelijke schroom overwonnen om via een toetsenbordje gewenste informatie 'binnen te halen'. En dat kan moeilijk anders dan drempelverlagend werken voor verdere (videotex-)toepassingen op weg naar computermatig ondersteund bedrijfsmanagement.

Die toekomst ziet er overigens voor deze markt informatie boeiend uit. De databank kent geen ruimtebelemmeringen (nu ruim 1.000 beelden), bovendien zijn daar, indien gewenst mogelijkheden voor structurele

aankoppeling. De vee- en vleessector realiseerde dit reeds met de vee- en vleesdata. Uitbouw naar markt-informatie per (EG-) land van bestemming, zowel in de breedte als in de diepte, biedt nog tal van mogelijkheden. Deze kunnen van sector tot sector wisselen afhankelijk van de bereidheid daarbinnen eigen initiatieven te ontplooiën. Er zijn overigens mogelijkheden te over die haast vanzelf dichterbij komen naarmate het gebruik van de computer voor informatie uitwisseling toeneemt.

In het geheel van databankinformatie en gegevensuitwisseling zal weliswaar de 'markt informatiepoet' van VEB zeker van belang blijven, maar zeker ook niet als enige. Zo ontwikkelt de nieuwsvoorziening zich tot een overigens nog bescheiden elektronische knipselkrant. De informatie daaruit via de databank is een week lang oproepbaar. Via Teletekst valt die tenminste zes uur maar niet langer dan 24 uur te raadplegen. En hoe verser nieuws, hoe groter de opnamemans, al is die in de databank verzekerd wanneer aan de redactionele eisen wordt voldaan. De inhoud van de landbouwnieuwsrubriek van teletekst is daar weer een selectie uit. Vanaf begin april 1988 tot het einde van dat jaar werden een kleine duizend berichten in de nieuwsdienst opgenomen, waarvan ruim 600 in het Landbouwnieuws van Teletekst.

In de praktijk betekent dat: een melding per telex van een uitbraak van varkenspest onder wilde zwijnen in West-Duitsland, of een staking van Italiaanse douaniers, staat binnen een uur in de nieuwsrubriek van de landbouwrubriek van Teletekst en de databank. En ook dat is markt informatie in de praktijk, in het verticale kader binnen de agro-sector. □